

**Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji**

Warszawa, dnia 17 listopada 2011 r.

**Zarząd
Polskich Sieci Elektroenergetycznych SA
ul. Warszawska 165
05-520 Konstancin-Jeziorna**

P/11/044
KGP-4101-02-05/2011

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 *ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*¹, zwanej dalej *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli² przeprowadziła w Polskich Sieciach Elektroenergetycznych Operator SA z siedzibą w Konstancinie-Jeziornie³, kontrolę *rozwoju i wykorzystania odnawialnych źródeł energii elektrycznej*. Kontrolą objęto okres od początku 2008 r. do dnia zakończenia kontroli.

W związku z ustaleniami przedstawionymi w protokole kontroli, podpisanym w dniu 25 października 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli - Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji, stosownie do art. 60 *ustawy o NIK*, przekazuje Zarządowi PSE Operator SA niniejsze *Wystąpienie*.

1. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, pomimo stwierdzonych uchybień, ocenia działania PSE Operator w zakresie rozwoju i wykorzystania odnawialnych źródeł energii elektrycznej (OZE). Stwierdzone uchybienia dotyczyły sposobu wykonywania obowiązków sprawozdawczych w zakresie OZE, nieterminowego rozpatrywania części wniosków o przyłączenie do sieci i braku określenia w umowach o przyłączenie kar z tytułu opóźnień w budowie nowych instalacji OZE.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm

² Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji.

³ Dalej: PSE Operator lub OSP (Operator Systemu Przesyłowego).

2. NIK pozytywnie ocenia realizację przez PSE Operator postanowień art. 16 ust. 1 i 2a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. *Prawo energetyczne*⁴, tj. obowiązku sporządzania planów rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na okresy nie krótsze niż 5 lat⁵, a prognoz dotyczących stanu bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej na okresy nie krótsze niż 15 lat.

2.1. W okresie objętym kontrolą PSE Operator posiadał uzgodniony z Prezesem Urzędu Regulacji Energetyki⁶ *Plan Rozwoju na lata 2006 – 2020*. Do 2010 r., spośród 34 przedsięwzięć inwestycyjnych w sieć przesyłową najwyższych napięć (NN), siedem z nich dotyczyło inwestycji związanych z przyłączeniem i wyprowadzeniem mocy z rozwijającej się energetyki odnawialnej. Kolejne trzy zadania inwestycyjne dotyczące energetyki odnawialnej planowano do realizacji w latach 2011-2015. Na wniosek Prezesa URE PSE-Operator sporządził *Aktualizację Planu Rozwoju PSE Operator SA na lata 2008-2010*.

2.2. Mając na względzie nowe uwarunkowania w pracy systemu, mające wpływ na prowadzone analizy i planowany przez PSE Operator rozwój sieci przesyłowej, w sierpniu 2009 r. opracowany został projekt kolejnego *Planu Rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2010 – 2025*.

W powyższym *Planie Rozwoju*, na najbliższy okres (do roku 2015) uwzględniono realizację zadań umożliwiających rozwój energetyki odnawialnej. Przewidywano nakłady w tym okresie w kwocie łącznej 1 602,0 mln zł. Natomiast w całym okresie objętym *Planem Rozwoju na lata 2010-2025* łącznie 3 582 mln zł, w tym:

- na przyłączenia OZE do sieci przesyłowej (5 zadań inwestycyjnych) – 398 mln zł,
- na wyprowadzenia mocy z OZE (15 zadań inwestycyjnych) – 3 184 mln zł.

Prezes URE, po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, pismem z 29 grudnia 2009 r. uznał plan, w odniesieniu do 2010 roku, za uzgodniony.

2.3. Aktualizacje *Planu Rozwoju na lata 2010 – 2025*, w odniesieniu do następnych okresów realizacji zamierzeń inwestycyjnych i przewidywanych na nie nakładów finansowych, zostały uzgodnione z Prezesem URE:

- 21 grudnia 2010 r., w zakresie obejmującym 2011 rok,
- 29 czerwca 2011 r., w zakresie obejmującym lata 2012-2016.

⁴ Dz. U. z 2006 r. Nr.89, poz. 625 ze zm.

⁵ Dalej- *Plany Rozwoju*.

⁶ Art. 16 ust. 6 *Prawa energetycznego*.

NIK nie wnosi uwag do zakresu przewidywanych przedsięwzięć inwestycyjnych ani też do szacunkowych nakładów finansowych, pozostawiając plan rzeczowy rozwoju sieci przesyłowej do kompetencji PSE Operator i urzędu regulującego rynek energii.

3. Prezes URE, uprawniony do uzgadniania planów rozwoju, posiadał także z mocy art. 28 *Prawa energetycznego* uprawnienia żądania przedłożenia mu informacji o realizacji zaplanowanych projektów inwestycyjnych. Za lata 2008-2009 sprawozdania składane były do Prezesa URE na jego wyraźne żądanie. W okresie tym na zadania inwestycyjne, jak poinformowano Prezesa URE, poniesiono nakłady w wysokości:

- w 2008 r. – 974,4 mln zł, przy planowanej wielkości 941,7 mln zł. (103,5%),
- w 2009 r. - 745,3 mln zł przy planowanej wielkości 1 048,0 mln zł (71,1%).

Główną przyczyną niewykonania w pełni planowanej na 2009 r. wielkości nakładów inwestycyjnych były przesunięcia terminów niektórych zadań inwestycyjnych (w związku z urealnieniem harmonogramu ich realizacji oraz związane z protestami części społeczności lokalnej).

Od dnia 11 marca 2010 r. art. 16 ust. 7 *Prawa energetycznego* zobowiązuje przedsiębiorstwa energetyczne do przedkładania Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki corocznie, do dnia 1 marca, sprawozdań z realizacji planów rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania m.in. na energię (określonych w art. 16 ust. 1 *Prawa energetycznego*).

Sprawozdanie z realizacji nakładów i wykonania zadań inwestycyjnych w 2010 r. przekazano Prezesowi URE w terminie wynikającym z ustawy. Nakłady finansowe na zadania inwestycyjne w 2010 r. wykazano w kwocie 493,8 mln zł (65,7%). Ostateczna kwota poniesionych nakładów (po weryfikacji sprawozdania finansowego Spółki) wyniosła 492,6 mln zł (65,6%). Przyczynami odchyień w poniesionych nakładach w stosunku do wielkości planowanej na 2010 r. były:

- trudności z uzyskaniem wyłączeń elementów sieci przesyłowej z uwagi na konieczność dotrzymania odpowiedniego bezpieczeństwa pracy KSE,
- niekorzystne dla realizacji prac inwestycyjnych warunki atmosferyczne,
- przedłużające się postępowania o udzielenia zamówień (odwołania, unieważnienia przetargów, powtórne ich przygotowanie),
- przedłużające się procesy uzgodnień w zakresie zakupu obiektów sieciowych i regulowaniu stanu prawnego nieruchomości, brak zgód korporacyjnych po stronie kontrahentów, wielokrotne zlecenia operatorów szacunkowych z uwagi na błędy

merytoryczne lub utratę ważności, zmiany usytuowania organizacyjnego i prawnego spółek dystrybucyjnych.

Na inwestycje związane z OZE poniesiono nakłady w łącznej wysokości 82,8 mln zł. Zrealizowano jedno zadanie rzeczowe związane z OZE⁷. NIK nie wnosi uwag do zakresu realizacji inwestycji związanych z odnawialnymi źródłami energii. Pozostałe bowiem zadania inwestycyjne były w trakcie realizacji - po aktualizacji planu z terminem ich zakończenia do 2015 r. włącznie.

4. Wynikający z art. 9c ust. 12 *Prawa energetycznego* obowiązek przedkładania Prezesowi URE półrocznych *Informacji o ilościach energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii*, dalej - *Informacje*, był realizowany przez PSE Operator zgodnie z terminami określonymi w tym przepisie.

Uwagi NIK dotyczą natomiast merytorycznej zawartości tych *Informacji*. Ustalono bowiem, że PSE Operator nie zorganizował odrębnego zbioru danych o ilościach energii wytworzonej w OZE, dla sporządzenia *Informacji*, do których był zobowiązany tym przepisem ustawy. *Informacje* sporządzane przez PSE Operator i przesyłane do URE zawierały dane o całkowitej ilości energii elektrycznej wytworzonej tylko przez tych wytwórców, którzy składali za pośrednictwem PSE Operator *wnioski o wydanie świadectwa pochodzenia*⁸.

W ocenie NIK sporządzane przez PSE Operator *Informacje* nie spełniały wymogów określonych w art. 9c ust. 12 *Prawa energetycznego*, bowiem nie odnosiły się do energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnym źródle energii i wprowadzonej do sieci OSP, a obejmowały całkowitą ilość energii elektrycznej wytworzonej przez wytwórcę stosującego w procesie technologicznym wytwarzania energii elektrycznej także paliwa inne niż konwencjonalne. Ocenę swoją NIK opiera na interpretacji terminu energii wytwarzanej w źródłach odnawialnych, wynikającej z §6 *rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 14 sierpnia 2008 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia, uiszczenia opłaty zastępczej, zakupu energii elektrycznej i ciepła wytworzonych w odnawialnych źródłach energii oraz obowiązku potwierdzania danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnym źródle energii*⁹. Według tego przepisu, w jednostce wytwórczej, w której są spalane biomasa

⁷ Zadanie dotyczące rozbudowy stacji Morzyczyn.

⁸ Zgodnie z przepisami art. 9e ust. 4, 4b i 5 *Prawa energetycznego*, wnioski składane są za pośrednictwem PSE Operator SA w celu potwierdzenia ogólnej ilości wytworzonej energii elektrycznej i wydania przez URE świadectwa pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w źródle odnawialnym.

⁹ Dz. U. Nr 156, poz. 969 ze zm.

lub biogaz wspólnie z innymi paliwami, do energii wytwarzanej w odnawialnych źródłach energii zalicza się część energii elektrycznej lub ciepła odpowiadającą udziałowi energii chemicznej biomasy lub biogazu w energii chemicznej paliwa zużywanego do wytwarzania energii, obliczaną na podstawie rzeczywistych wartości opałowych tych paliw¹⁰.

Zdaniem NIK, wnioski o wydanie świadectwa pochodzenia, na podstawie których PSE Operator SA sporządzał *Informacje*, nie były przewidywane przez ustawodawcę jako podstawa i źródło danych do *Informacji*, o której mowa w art. 9c ust. 12 *Prawa energetycznego*, a więc danych o energii wytworzonej w źródłach odnawialnych, ponieważ:

- Ustawa w art. 9e ust. 4a dopuszcza inne okresy rozliczeniowe we wnioskach o wydanie świadectw pochodzenia, niż ściśle określone przez ustawę okresy półroczne dla danych do *Informacji* o wytworzonej energii w źródłach odnawialnych (art. 9c ust. 12 *Prawa energetycznego*) - we wnioskach okresy te mogą obejmować jeden lub więcej następujących po sobie miesięcy danego roku kalendarzowego i nie muszą odpowiadać dacie, na którą powinna być sporządzona *Informacja*.
- Terminy składania wniosków określone w art. 9e ust. 4b *Prawa energetycznego* (45 dni od dnia zakończenia okresu wytworzenia danej ilości energii elektrycznej objętej tym wnioskiem), eliminowały je jako pełną podstawę i źródło danych do sporządzenia *Informacji*, którą operator systemu zobowiązany był opracować i przedłożyć w terminie 31 dni od zakończenia półrocznego okresu nią objętego.

Obie wymienione przyczyny sprawiły, że w każdym okresie sprawozdawczym (od 2008 r.) istniała konieczność korekt *Informacji*, przesyłanych do URE wraz z *Informacją* z następnego okresu sprawozdawczego. Z uzyskanych w trybie art. 29 *ustawy o NIK* wyjaśnień z URE¹¹ wynika, że *Informacje* te przyjmowane były bez zastrzeżeń, gdyż Urząd Regulacji Energetyki pozyskuje informacje o ilościach energii z OZE w innym trybie, zaś *Informacje* w zakresie OZE uzyskane z PSE Operator SA Urząd Regulacji Energetyki wykorzystuje jako informacje pomocnicze.

NIK uważa, że dane sprawozdawcze powinny odpowiadać wymaganiom ustawowym, mimo że taki sposób opracowywania ww. *Informacji* przez PSE Operator był akceptowany przez Urząd Regulacji Energetyki.

¹⁰ Szacunkowo wyliczona energia odnawialna, wykazywana w cyklicznych *Informacjach*, o których mowa w art. 9c ust. 12 *Prawa energetycznego*, w badanym okresie nie przekraczała średnio 4% ilości całkowitej energii wytworzonej u wytwórców stosujących inne niż konwencjonalne paliwa.

¹¹ Pismo URE znak DPE-090-8(2)/2011/MST z dnia 23 sierpnia 2011 r. podpisane przez Dyrektora Departamentu Przedsiębiorstw Energetycznych.

5. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, mimo stwierdzonych uchybień, ocenia rozpatrywanie przez PSE Operator zgłaszanych wniosków o przyłączenie OZE do sieci przesyłowej. Część wniosków została rozpatrzona w terminach dłuższych niż określało to *Prawo energetyczne*. Kontrola nie stwierdziła przypadków nieuzasadnionej odmowy dostępu do sieci dla inwestorów OZE.

5.1. W latach 2008 do I półrocza 2011 r. do PSE Operator SA wpłynęło łącznie 85 wniosków¹² o wydanie warunków przyłączenia OZE do sieci przesyłowej, na łączną moc 16 343,3 MW, z tego jeden wniosek dotyczył bloku opalanego biomasą¹³, a pozostałe 84 wnioski dotyczyły farm wiatrowych. Po rozpatrzeniu wniosków wydanych zostało 36 warunków przyłączenia do sieci przesyłowej OZE o łącznej mocy 6 783,1 MW¹⁴, z czego zawarto 10 umów o przyłączenie (na łączną moc 1 841 MW). W okresie objętym kontrolą do sieci przesyłowej faktycznie przyłączony został jeden wytwórca OZE, tj. Farma Wiatrowa Margonin¹⁵ o mocy 120 MW. Pozostałe umowy przewidywały przyłączenie farm wiatrowych w terminie od 2012 do 2014 r.

Czterech inwestorów, z którymi zawarte zostały umowy o przyłączenie zasygnalizowało konieczność przesunięcia terminu przyłączenia z powodu trudności w realizacji inwestycji. Jedno opóźnienie dotyczyło tylko przesunięcia I etapu, przy przewidywanym zakończeniu całości inwestycji zgodnie z umową, a w pozostałych sygnalizowane przez inwestorów OZE opóźnienia wynosiły 7 miesięcy, 11 miesięcy i 5 lat. We wszystkich tych sprawach do dnia zakończenia kontroli trwały uzgodnienia z inwestorami dotyczące treści aneksów do umów o przyłączenie, w tym terminów zakończenia inwestycji w OZE. Największe sygnalizowane opóźnienia (5 lat¹⁶) spowodowane były trudnościami finansowymi inwestora i brakiem uzyskania tytułów prawnych do korzystania z gruntów, na których ma zostać wybudowana farma wiatrowa. Pozostałe opóźnienia spowodowane były głównie przedłużającymi się procedurami uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia.

We wszystkich zawartych umowach o przyłączenie stwierdzono brak zapisów o karach umownych za opóźnienia w budowie OZE. Brak tego typu kar pozbawił PSE Operator

¹² Łącznie z wnioskami przechodzącymi z okresu przed 2008 r.

¹³ Blok o mocy 190 KW w Elektrowni Połaniec SA – Grupa GDF Suez.

¹⁴ W 6 wnioskach, na łączną moc 1 345 MW, gdzie wydano warunki przyłączenia, ale nie zawarto umów o przyłączenie toczyły się postępowania przed Prezesem URE (3 postępowania były w toku, 2 zostały przez Prezesa URE zawieszono, a jedno umorzono, gdyż wnioskodawca złożył nowy wniosek).

¹⁵ Wnioskodawcą była firma GEO-Watt Polska Sp. z o.o. z Piły (przyłączenie FW Margonin nastąpiło 2 marca 2010 r. w węźle Piła Krzewina).

¹⁶ Przesunięcie terminu zakończenia budowy farmy wiatrowej o mocy 240 MW z 2012 r. na maj 2017 r. (w tym I etapu na wrzesień 2016 r.).

możliwości zdyscyplinowania inwestorów do budowy nowych OZE. Stan taki wpływa na opóźnienie inwestycji PSE Operator budowy przyłączy i inwestycji sieciowych, gdyż w wyniku opóźnień w budowie OZE są one zbędne. Powoduje to jednocześnie blokowanie dostępnych mocy przyłączeniowych, które mogłyby być wykorzystane na potrzeby innych wnioskodawców, którzy posiadają odpowiednie warunki do budowy OZE. Pozytywnie należy ocenić, że w styczniu 2011 r. wprowadzony został przez Zarząd PSE Operator nowy wzór umowy, który przewiduje zastosowanie kar umownych. W ocenie NIK stwarza to możliwość zdyscyplinowania inwestorów OZE do terminowej realizacji inwestycji.

Siedmiokrotnie PSE Operator odmówił, wnioskującym wytwórcom wykorzystującym OZE, wydania warunków przyłączenia z powodu braku warunków technicznych (o łącznej mocy 1 612,5 MW). NIK nie wnosi uwag do sposobu rozpatrzenia tych wniosków. Dodatkowo dwukrotnie PSE Operator odmówił wydania warunków przyłączenia (o łącznej mocy 270 MW), lecz wnioskodawcy odwołali się od tych decyzji do Prezesa URE (sprawy są w toku).

Część wniosków (33 na łączną moc 1 882,5 MW) uznanych zostało przez PSE Operator za niekompletne¹⁷. Ponadto trzy wnioski (522 MW) utraciły ważność, dwa zostały wycofane przez zgłaszających (229 MW), a jeden (50,6 MW) nie został jeszcze rozpatrzony. Dwaj inwestorzy, którzy deklarowali chęć przyłączenia OZE, lecz nie złożyli do PSE Operator stosownych wniosków (na łączną moc 180 MW), złożyli do Prezesa URE skargi na PSE Operator na brak wydania warunków przyłączenia¹⁸.

5.2. W okresie objętym kontrolą występowały przypadki nieterminowego rozpatrywania wniosków o przyłączenie. Dotyczyło to okresu od 1 stycznia 2008 r. do 10 marca 2010 r., tj. czasu, gdy PSE Operator był zobowiązany do określenia warunków przyłączenia do sieci przesyłowej (lub uzasadnionej odmowy) w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia kompletnego wniosku. W tym okresie 30 wniosków rozpatrzono z opóźnieniem (83,3% wszystkich wniosków¹⁹). Przyczyny tych opóźnień Departament Rozwoju Systemu PSE Operator tłumaczył²⁰ dużą ilością złożonych wniosków, brakiem obowiązku wpłacania zaliczek przy składaniu wniosków i braku wymagań przedstawiania dokumentów potwierdzających możliwość lokalizacji OZE na wskazanym terenie.

¹⁷ W dwóch przypadkach (łącznie 270 MW) wnioskodawcy odwoływali się od ww. decyzji do Prezesa URE, gdyż według ich oceny wnioski były kompletne. Prezes URE nie uznał tych odwołań i przyznał rację PSE Operator – wnioskodawcy nie odwoływali się od decyzji URE.

¹⁸ Prezes URE rozpatrzył te sprawy i orzekł, że na PSE Operator nie ciąży obowiązek przyłączenia tych wnioskodawców do sieci przesyłowej.

¹⁹ Ogólna ilość złożonych wniosków w okresie od 1 stycznia 2008 do 10 marca 2010 r. wynosiła 36.

²⁰ Wyjaśnienie Dyrektora Departamentu Rozwoju Systemu znak 2008-DSPP-41-0-MD/11 z dnia 19 lipca 2011 r.

Po wprowadzeniu zmian w *Prawie energetycznym* od dnia 11 marca 2010 r. i wydłużenia terminu rozpatrywania wniosków (do 150 dni dla źródeł przyłączanych do sieci przesyłowej, o mocy powyżej 1 KV²¹) do dnia zakończenia kontroli nie odnotowano opóźnień w rozpatrywaniu wniosków.

5.3. W okresie objętym kontrolą nastąpił istotny rozwój odnawialnych źródeł energii elektrycznej funkcjonujących w ramach Krajowego Systemu Elektroenergetycznego²² (KSE), nad którego bezpieczeństwem czuwa PSE Operator. Łączna moc osiągalna energetyki odnawialnej wzrosła o 117% - w styczniu 2008 r. wynosiła 1 266 MW, a w kwietniu 2011 r. 2 752 MW. Udział energii wytworzonej w OZE wprowadzonej do KSE (bez współspalania) wzrósł z 2,09% w 2008 r. (3 014 GWh) do 3,42% w II półroczu 2011 r. (75 795 GWh).

5.4. Kontrola wykazała jednak, że według oceny PSE Operator²³ istnieje zagrożenie prawidłowego rozwoju OZE przyłączanych do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego. Związane to jest z brakiem realizacji szeregu projektów, dla których operatorzy systemu elektroenergetycznego (zarówno PSE Operator jak i operatorzy systemów dystrybucyjnych) wydali warunki przyłączenia. Powoduje to wyczerpanie wolnych mocy przyłączeniowych dla innych OZE i tym samym blokowanie przyłączania nowych inwestorów do sieci.

Według PSE Operator²⁴ wiele projektów posiadających warunki przyłączenia nie jest faktycznie realizowanych, a dostępne w sieci elektroenergetycznej moce przyłączeniowe można uznać praktycznie za wyczerpane. Z posiadanych przez PSE Operator informacji z roboczych kontaktów z operatorami systemów dystrybucyjnych (OSD) wynika²⁵, że zawarte zostały przez nich umowy o przyłączenie do sieci dystrybucyjnych, bez określenia harmonogramów realizacji budowy OZE. Brak harmonogramów realizacji powoduje problemy w odstąpieniu przez OSD od umowy o przyłączenie w przypadku braku realizacji budowy nowych OZE. Obecnie wydane przez OSP i OSD warunki przyłączenia opiewają łącznie na ok. 15 000 MW, co blisko dwukrotnie przekracza moc wymaganą do osiągnięcia w 2020 r. (7 798 MW²⁶). Na dzień 30 czerwca 2011 r., dostępna moc przyłączeniowa do sieci przesyłowej dla całego terytorium Polski wynosiła 3 650 MW, a po uwzględnieniu wydanych

²¹ Art. 7 ust. 8g *Prawa energetycznego*.

²² Zbiór urządzeń do wytwarzania, przesyłu i rozdziału energii elektrycznej, połączonych w system umożliwiający dostawy energii elektrycznej w sposób ciągły i nieprzerwany. KSE dzieli się na podsystemy: a) wytwórczy (elektrownie); b) sieć przesyłową; c) sieć dystrybucyjną lub rozdzielczą – linie 110 kV, linie średniego i niskiego napięcia.

²³ Ocena ta została przedstawiona w *Koncepcji zmian w ustawie Prawo energetyczne umożliwiających redukcję bieżącego obciążenia źródeł wiatrowych na polecenie OSP*, o której mowa w pkt. 6 niniejszego *Wystąpienia*.

²⁴ Wyjaśnienie Dyrektora Departamentu Rozwoju Systemu znak 2008-DSPP-41-0-MD/11 z dnia 19 lipca 2011 r.

²⁵ Protokół przyjęcia ustnych wyjaśnień z dnia 25 sierpnia 2011 r. od Zastępcy Dyrektora Rozwoju Systemu.

²⁶ Według *Polityki Energetycznej Polski do roku 2030* – tabela nr 14 (M.P. z 2010 r. Nr 2 poz. 11).

warunków przyłączenia do sieci dystrybucyjnych – zaledwie 1 150 MW. W 2011 r. na wielu obszarach Polski (np.: Pomorze, Ziemia Lubuska-Łużyce, Wrocław-Opole) występował brak mocy przyłączeniowych do sieci przesyłowej i dystrybucyjnych. Sytuacja ta nie ulegnie znaczącej poprawie w okresie najbliższych 5 lat po planowanej rozbudowie sieci przesyłowej. Według przewidywanego stanu na 2016 r. dostępne moce przyłączeniowe do sieci przesyłowej wyniosą 5 840 MW, a po uwzględnieniu warunków przyłączenia do sieci dystrybucyjnych – 1 585 MW, co stanowi tylko około 10% mocy zarezerwowanej już wydanymi warunkami przyłączenia.

6. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia podjęte przez PSE Operator działania w celu przygotowania propozycji zmian ustawy *Prawo energetyczne* i zamiar zgłoszenia tych zmian Ministrowi Gospodarki. Propozycje te mają na celu dostosowanie ustawy do aktualnego rozwoju energetyki odnawialnej.

W lipcu 2011 r. PSE Operator przekazał do Ministerstwa Gospodarki wstępną *Koncepcję zmian w ustawie Prawo energetyczne umożliwiającą redukcję bieżącego obciążenia źródeł wiatrowych na polecenie OSP*²⁷. W *Koncepcji* przewidziano zarówno możliwość redukcji obciążenia tych źródeł, z jednoczesną rekompensatą z tego tytułu, jak również podjęcie szeregu przedsięwzięć w celu zapewnienia właściwego przebiegu budowy i przyłączania do sieci przesyłowych i dystrybucyjnych nowych OZE (głównie wykorzystujących siłę wiatru). Zaproponowano m.in. przepis ustawowy określający obowiązek sporządzenia stosownych harmonogramów, ustalających graniczną datę budowy i przyłączenia nowych OZE nie później niż na dzień 31 grudnia 2019 r. Jednocześnie zaproponowano, by umowy niezawierające harmonogramów realizacji inwestycji w OZE zostały z mocy prawa rozwiązane. Ma to umożliwić osiągnięcie w skali krajowej 15% udziału OZE²⁸ w zużyciu energii finalnej w 2020 r. (w tym 19,3%²⁹ udziału energii elektrycznej). Końcowa wersja koncepcji kompleksowych zmian w ustawie *Prawo energetyczne* ma zostać przekazana przez PSE Operator do Ministra Gospodarki do dnia 30 listopada 2011 r.

7. Kontrola nie wykazała niewykonywania obowiązków określonych w art. 9c ust. 6 *Prawa energetycznego*, dotyczących zapewnienia pierwszeństwa przesyłu energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych.

²⁷ Wyjaśnienie Dyrektora Departamentu Rozwoju Systemu z up. Zarządu PSE Operator znak 2593-DSWP-41-0-DG/11 z dnia 26 sierpnia 2011 r.

²⁸ Energii elektrycznej, ciepła, chłodu i energii odnawialnej w transporcie – działanie nr 4.1 według *Polityki Energetycznej Polski do roku 2030*.

²⁹ Według *Polityki Energetycznej Polski do roku 2030* – tabela nr 12.

8. Biorąc pod uwagę powyższe oceny i uwagi, na podstawie art. 60 ust. 2 *ustawy o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli przedstawia następujące wnioski:

- 1) Podjąć działania w celu doprecyzowania wspólnie z Prezesem Urzędu Regulacji Energetyki szczegółowych warunków półrocznych informacji zgodnie z art. 9c ust. 12 *Prawa energetycznego* w zakresie obowiązku przedstawiania Prezesowi URE informacji o ilościach energii elektrycznej wytworzonej w OZE i dostosować do tego zakres i sposób pozyskiwania informacji od wytwórców OZE.
- 2) Zapewnić zaktualizowanie terminów realizacji umów o przyłączenie, ewentualnie rozważyć możliwość rozwiązania umów, w których brak jest realnych perspektyw zakończenia inwestycji w terminach zgodnych z planami rozwoju PSE Operator.

Najwyższa Izba Kontroli – Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji, na podstawie art. 62 ust. 1 *ustawy o NIK*, zwraca się do Zarządu PSE Operator o nadesłanie, w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub o przyczynach niepodjęcia tych działań.

Stosownie do art. 61 ust. 1 *ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Zarządowi prawo zgłoszenia do dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków, zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, termin nadesłania informacji, o której wyżej mowa, liczy się – stosownie do art. 62 ust. 2 *ustawy o NIK* – od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie powyższych zastrzeżeń.

Dyrektor Departamentu Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji
(-) Andrzej Otrębski